

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Néprajz és Antropológia
1.4 Szakterület	Kultúratudomány
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Néprajz

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLD2122 Öltözködéskultúra						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Tötszegi Tekla						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Tötszegi Tekla						
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	I	2.6. Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	(Sz) (Kö)

1. kötelező (Kö), választható (V) vagy fakultatív (F); 2. alaptantárgy (A), szaktantárgy (Sz) vagy kiegészítő (Ki)

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					19
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					19
Konzultáció					3
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	58				
3.8 A félév össz-óraszama	100				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• Számítógéppel, vetítővel, táblával felszerelt terem, internet-hozzáférés
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Számítógéppel, vetítővel, táblával felszerelt terem, internet-hozzáférés

6. Elsajátítandó kompetenciák tekintetbe kell venni a kompetenciákra vonatkozó táblázatot! Vigyázat: egy tantárgy több kompetenciánál is szerepelhet!

Szakmai kompetenciák	<p>C1.1. A humán- és társadalomtudományok ismeretanyagának interdiszciplináris felhasználása és alkalmazása</p> <p>C2.2: kulturális tények leírása és értelmezése többszempontú kontextualizáción keresztül</p> <p>C4.2: a néprajzi irányzatok és módszerek fontosságának felismerése, sajátosságainak beazonosítása a kultúrakutatás tudománytörténeti kontextusában</p> <p>C4.3. A néprajzi leírás, elemzés, értelmezés a humántudományok keretében</p> <p>C6.2. Az akkulturáció fogalmai és értelmezése a globalizáció kontextusában</p> <p>C1.4. A néprajztudomány fogalmai és értelmezési keretei</p> <p>C1.5. Egy társadalom-, kultúratudományi fogalom interdiszciplináris elemzése</p>
Általános kompetenciák	<p>C.1. A kialakított fogalmai és a módszertani apparátus használata a különböző humán- és társadalomtudományokban</p> <p>C.2. A kulturális alkotások (művészi, nyilvános diszkurzusok, tömegkultúra, szubkultúra, csoportkultúra) komplex elemzése</p> <p>C.4. A kulturális jelenségek azonosítása, elemzése, osztályozása lokális, regionális, nemzeti és globális kontextusban</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A tantárgy célja betekintést adni a tudományág elméletébe, módszertanába és szakirodalmába
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> A ruházati tárgyak formai alakulását és kommunikációs funkcióit meghatározó természeti, gazdasági, társadalmi, és ideológiai tényezők bemutatása Az európai ruházati formák regionális típusainak és stílusainak történeti szempontú áttekintése A magyar népviselet sajátosságainak, és alakulásmenetének bemutatása A belső fejlődés és kulturális kölcsönhatások kérdésének megvilágítása, példázása A viselet szemiotikai elemzése: az öltözködés és értékrend összefüggéseinek taglalása A kulturális jelek olvasási technikáinak begyakorlása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés. Az öltözködés az emberi szükségletek sorában. Az öltözködés alakulását meghatározó pszichikai, természeti, gazdasági, társadalmi és ideológiai tényezők	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Öltözködés és kommunikáció: önkifejezés, jelzés, szimbolizáció. A társadalmi megkülönböztető jelek szerveződési formái	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A népviselet fogalma, tárgy- és jelfunkciói. Domináns és alárendelt funkciók. A funkciók és jelek. Viselet és értékrend. Viselet és identitás	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Kommunikációs funkciókat hordozó tényezők a viseletben. A rendszer elemei, azok területi és történeti típusai, változásai kihatása jelszerepük alakulására	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Az anyagok és feldolgozásuk története: bőr, kender, posztó, pamutvászon, gyári anyagok.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Az anyag jelfunkcióinak hordozói: minőség, ritkaság, gazdasági érték. Szimbolikus jelentések	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A szabás (forma) mint jel. A szabástípusok és ruhatípusok történeti-területi rendszere. A szabók, varrók	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A díszítő technikák és stílusok rendszerei. A díszítmény (szín, mintázat), mint jel. A ruhadarab, a viselés mód, mint jel. Az elemek összeszervezésében megmutatkozó jelfunkciók. A rendszerben való részvétel mértéke	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A magyar népviselet szerkezete: hajviselet, fejrevalók. A fejviselet a társadalmi és szimbolikus kommunikációban	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
A test ruházata: alsóruhák a népviseletben	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Bőr- posztó- és vékony anyagokból készült felsőruhák	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Lábbelik, öltözetkiegészítők, ékszerek	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Életkorok, alkalmak, foglalkozási kategóriák, helységek és	Előadás és interaktív tevékenységek	

tájak szerint formálódó együttesek, ruhatárak	(kérdések, beszélgetés)	
A kivetkőzés és okai. Folklorizmus az öltözködésben: aktuális formák és funkciók	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés)	
Könyvészet		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az öltözködés története 1.	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
2. Az öltözködés története 2.	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
3. Az öltözködés története 3.	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
4. Forráshasználat. Szótári, archívumi anyag közös feldolgozása	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
5. A viseletdarabok szerkezete	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
6. „Maguk a ruhában olyanok, amilyenek, mi meg amilyenek lenni akarunk.” Szépségesszmény a parasztviseletekben	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
7. Viselet és emlékezet	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
Bibliográfia		
BALÁZS Lajos – BÍRÓ Zoltán – BODÓ Julianna – GAGYI József – TÚROS Endre		
1987 A lehető legszebb ruhában (Szempontok a paraszti öltözködési kultúra változásának vizsgálatához). In: BÍRÓ Zoltán – GAGYI József – PÉNTÉK János (szerk.): <i>Néphagyományok új környezetben. Tanulmányok a folklorizmus köréből</i> . Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 211–228.		
BOGATIRJOV, Pjotr		
1986 A viselet, mint jel. A morva–szlovák népviselet funkciói. <i>Folkloristica</i> 8. 91–186.		
ENDREY Walter		
1989 <i>Patyolat és posztó</i> . Budapest		
F. DÓZSA Katalin–SZATMÁRI Judi Anna–VÉR Eszter Virág		
2016 <i>Divat, egyén, társadalom</i> . Budapest, ELTE Eötvös Kiadó		
FLÓRIÁN Mária		
1993 Úri és paraszti bőrruhák. A szücsvirágzás kezdetei. <i>Néprajzi Értesítő</i> LXXV.		
1994 A céhes mesterek termékeinek árázása. "Tsak egy Mester Emberhez illő öltözet, s mertekletes élet módgya." In Kisbán Eszter (szerk.): <i>Parasztkultúra, populáris kultúra és központi irányítás</i> . Budapest. 94–104.		
2009 „A nép követte a szabást”. <i>Folyamatok a magyar paraszti öltözködés alakulásában. 17–19. századi viselettörténeti adatok tükrében</i> . Budapest		
FÜLEMILE Ágnes		
1991 Megfigyelések a paraszti női viselet változásához Magyarországon Az I. világháborútól napjainkig. <i>Ethnographia</i> 102. 50–78.		
GAZDA Klára		
1998 <i>A székely népviselet</i> . Budapest		
KLANICZAY GÁBOR - S. NAGY KATALIN		
1982 <i>Divatszociológia</i> . Budapest		

<p>KRESZ Mária</p> <p>1956 <i>Magyar parasztviselet 1820–1867</i>. Budapest</p> <p>NAGY Jenő</p> <p>1984 Adatok a székely posztóharisnya fejlődéstörténetéhez. (1957) In: <i>Néprajzi és nyelvjárási tanulmányok</i>. Bukarest. 140–144.</p>		
8.2. Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1-3. Az öltözködés története	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
4. Forráshasználat. Szótári, archívumi anyag közös feldolgozása	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
5. A viseletdarabok szerkezete	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
6. „Maguk a ruhában olyanok, amilyenek, mi meg amilyenek lenni akarunk.” Szépségeszmény a parasztviseletekben	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
7. Erdélyi viseletcsoportok	Bemutató a szöveg alapján, kérdések, vita	
<p>Könyvészet</p> <p>1-3.</p> <p>BROBY-JOHANSEN, Rudolf</p> <p>1969 <i>Az öltözködés története</i>. Budapest</p> <p>DOMANOVSKY Endre</p> <p>1979 <i>Korok ruhái</i>. Budapest</p> <p>SZILVITZKY Margit</p> <p>1974 <i>Az öltözködés rövid története</i>. Budapest</p> <p>TOMPOS Lilla</p> <p>É.n. <i>A díszmagyar. A magyar díszöltözet története</i>. Budapest</p> <p>VÉGH János (szerk.)</p> <p>1977 <i>Képes divattörténet az ókortól napjainkig</i>. Budapest</p> <p>4.</p> <p><i>Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár I–XII.</i></p> <p>FLÓRIÁN Mária (szerk)</p> <p>1998 <i>Az Mester Emberek Míveinek árazása. Váltó- és vásármíves magyar szabók, német szabók és zubbonyosok árszabásai (1626–1820)</i>. Budapest, MTA Kutatóintézet</p> <p>SZŐCSNÉ GAZDA Enikő</p> <p>2015 <i>A háromszéki hozomány a 19. században</i>. Szentendre</p> <p>5.</p> <p>FORMAGIU, Hedvig Maria</p>		

1974 *Portul popular din România*. Muzeul de artă populară al RSR, București

GOIA, Ioan Augustin

1982 Probleme ale evoluției croiurilor. Geneza și evoluția croiului orizontal spațiul european. *Biharea* X. 7–49.

6.

FÜLEMILE Ágnes –Stefény Judit

1989 *A kazári női viselet változása a XIX–XX. században*. Dissertationes Ethnographicae 7. Budapest

KATONA Edit

2001 „*Félre gatya, pendely*”. *Látható és láthatatlan a magyar népviseletben*. Budapest
TÖTSZEGI Tekla

2009 A mérai viselet változása a XX. században. A mérai magyar női viselet és kontextusai. Marosvásárhely

7.

DEÁK Éva

2015 Népviseletek a 17–18. századi Erdélyben a viseletsorozatok tükrében. In BALOGH Balázs (főszerk.): *ETHNO-LORE*, Budapest

FARAGÓ József – NAGY Jenő – VÁMSZER Géza

1977 *Kalotaszegi magyar népviselet. (1949– 1950)*. Bukarest

GAZDA Klára – Haáz Sándor

1998 *Székelyek ünnepelőben. Színek és formák a székelyföldi népviseletben*. Budapest

GYÖRFFY István

1912 A feketekörösvölgyi magyarság viselete. *Néprajzi Értesítő* XIII. 1–25.

KÓS Károly

1972 *Ismeretlen magyar népviseletekről. Aranyosszék*. In KÓS Károly: *Népelet és néphagyomány*. Bukarest, 194–196.

2000 Mezőségi öltözet. In *A Mezőség néprajza*. Mentor Kiadó. 196–239. Marosvásárhely.

KÓSA–SZÁNTHÓ Vilma

1979 Csángó népviselet. In: KARDALUS János (szerk.) *Hargita megyei népviselet*. 103–149. Csíkszereda

NAGY Jenő

1957 *A torockói magyar népi öltözet*. Bukarest

1972 Öltözet. In KÓS Károly – SZENTIMREI Judit – NAGY Jenő: *Kászoni székely népművészet*. 225–268. Bukarest

1974 Öltözet. In KÓS Károly – SZENTIMREI Judit – NAGY Jenő: *Szilágysági magyar népművészet*. 197-207. Bukarest

1978 Öltözet. In KÓS Károly – SZENTIMREI Judit – NAGY Jenő: *Kis-Küküllő vidéki magyar népművészet*. Bukarest. 255–314.

1981 Öltözet. In KÓS Károly – SZENTIMREI Judit – NAGY Jenő: *Moldvai csángó népművészet*. Bukarest. 306–417.

2000 Népviselet. In: Dr. Kós Károly – SzentimreiJudit – Dr. Nagy Jenő – F. Halay Hajnal Furu Árpád: *Torockói népművészet*. Kolozsvár. 227–328.

PAPP JÁNOSSY Magda

1971 Györgyfalva viselete. *Ethnographia* LXXXII. 497-567.

SZŐCSNÉ GAZDA Enikő

2015 *A háromszéki hozomány a 19. században*. Szentendre

TÖKÉS Béla

1935 *A mezősegi magyar viselet. Néprajzi Értesítő XXVII.* 68–76.

1938 Magyarpalatkai viselet. *Ethnographia XLIX.* 192–198.

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A tantárgy összhangban van más egyetemeken tanított, hasonló tematikájú tantárgyak tartalmával.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A tananyag ismerete, problematizáló bemutatása	Vizsga	50%
10.5 Szeminárium / Labor	A tananyag ismerete	Aktív részvétel a szemináriumon	15%
	Feladatok megoldása a félév során	Saját kutatáson alapuló dolgozat	35%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none">Az alapfogalmak elsajátításaA nagy folyamatok önálló bemutatásának és értékelésének a képessége			

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar	Semnătura titularului de curs practic
15.01.2019			
Data avizării în departament		Semnătura Directorului de Departament	
20.01.2019			
Data avizării la Decanat	Semnătura Prodecanului responsabil		Ștampila facultății